

Sygn. akt II UK 62/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Beata Gudowska
SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku P. Spółki z o.o.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
z udziałem zainteresowanych: [...]
o wydanie zaświadczenia w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 września 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 7 sierpnia 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 7 sierpnia 2014 r. oddalił apelację skarżącej spółki z o.o. P. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 8 października 2013 r., którym oddalono jej odwołanie do decyzji pozwanego odmawiającej wydania zaświadczenia A1 dla zainteresowanych, o podleganiu ubezpieczeniom społecznym w kraju. Zainteresowani byli zatrudniani przez skarżącą i wysyłani do pracy we Francji. W sprawie znaczenie miały przepisy rozporządzenia Parlamentu i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (...) oraz rozporządzenia nr 987/2009 r. z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, iż w spornym okresie obrót firmy w kraju kształtował się na poziomie około 12% obrotów całkowitych. Dysproporcja ta, liczba umów i pracowników w kraju i za granicą, nie świadczą o prowadzeniu przez spółkę działalności w znacznej części w Polsce. Na podstawie art. 12 ust. 1 pierwszego rozporządzenia w związku z art. 14 ust. 1 drugiego rozporządzenia, przy uwzględnieniu decyzji A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z 12 czerwca 2009 r., nie zostały spełnione przesłanki do objęcia zainteresowanych ubezpieczeniami społecznymi w kraju.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji spółki wskazał na wyroki Sądu Najwyższego w sprawach o prawie identycznych stanach faktycznych (sprawy z 4 czerwca 2014 r. o sygn. II UK 550/13 i II UK 565/13). W wyrokach tych za decydujące uznano kryterium osiągania w kraju delegowania obrotu z prowadzonej działalności na poziomie co najmniej 25% całego obrotu. Sąd Apelacyjny stwierdził, że zainteresowani byli zatrudniani wyłącznie w celu wykonywania pracy we Francji, a spółka w spornych okresach w kraju osiągała zaledwie 12% swoich dochodów. Dodatkowo istniała znaczna dysproporcja w zakresie dotyczącym osób zatrudnionych w kraju do pracujących za granicą oraz w realizowaniu kontraktów, bo w Polsce wykonywanych było 12 umów z kontrahentami, podczas gdy za granicą realizowano 31 umów. Wnioskodawca (spółka) prowadzi działalność w zakresie pośrednictwa pracy i zajmuje się głównie delegowaniem pracowników do pracy za granicą. Zainteresowani byli *de facto* pracownikami pracodawców francuskich i na ich rzecz świadczyli pracę. Nie można

w tym wypadku stwierdzić, aby pomiędzy spółką a zainteresowanymi istniała bezpośrednia więź, albowiem skarżąca przez okres delegowania pracowników do Francji nie miała wpływu ani na przebieg, ani na warunki ich zatrudnienia. Decydujące znaczenia ma generowanie co najmniej 25% obrotu w miejscu, gdzie znajduje się siedziba przedsiębiorstwa delegującego. Jakkolwiek taki próg nie wynika z aktów prawa powszechnie obowiązującego, tak ma on racjonalne uzasadnienie w kontekście regulacji prawnych dotyczących zasady ustalenia ustawodawstwa właściwego. Nie było zatem podstaw do uznania, iż zainteresowani oddelegowani do pracy we Francji podlegali ubezpieczeniu w kraju.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 poprzez błędną wykładnię i zastosowanie, w wyniku czego niezasadnie przyjęto, iż P. sp. z o.o. w spornym okresie, od 2011 r. do 2012 r., nie prowadziła normalnej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czego następstwem było przyjęcie, że zainteresowani nie podlegali ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wyrok Sąd Apelacyjny ma swoje racje, jednak podlega uchyleniu wobec kontrowersji w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Dla adresata ważna jest jednolitość orzecznictwa. Chodzi więc o wykładnię i stosowanie prawa, które powinny być jednakowe w takich samych sprawach (stanach faktycznych i prawnych).

Sąd Najwyższy przedstawiał już określoną wykładnię prawa w takich samych sprawach z udziałem tego samego wnioskodawcy. Powiedziano wszak wyraźnie, że agencja pracy tymczasowej, delegująca zatrudnianych pracowników do pracy za granicą, może być uznana, za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, czyli w rozumieniu przepisów rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (art. 12

ust. 1) oraz nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji zabezpieczenia społecznego (art. 14 ust. 2), przy czym ocena w tym zakresie powinna uwzględniać wymagany obrót z prowadzonej działalności, osiągany w kraju delegowania na poziomie 25% całego jej obrotu (wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2014 r., II UK 565/13). Zapoczątkowało to pewną zgodną linię orzecniczą (sprawy II UK 550/13, II UK 32/14, II UK 69/14, II UK 84/14, II UK 85/14). Jednak było też stanowisko przyjmujące, że obrót nie jest kryterium przesądzającym, bo Sąd powinien rozważyć wszystkie istotne kryteria (sprawy II UK 388/09, I UK 1/10, II UK 170/13). Rozbieżność ta wywołała pytanie skierowane do składu powiększonego (III UZP 5/15), jednak ostatecznie Sąd Najwyższy wydał wyrok 18 listopada 2015 r., II UK 100/14, w składzie siedmiu sędziów w sprawie ze skargi pozwanego organu rentowego, wynikłej z wniosku P. z udziałem zainteresowanego Z. W. Sąd Najwyższy stwierdził, że w celu ustalenia, że przedsiębiorstwo prowadzi normalną działalność (w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; Dz.Urz.UE L 166 z 30.04.2004 r., s. 1), czy też znaczną część działalności innej niż zarządzanie wewnętrzną (w rozumieniu art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; Dz.Urz.UE L 284 z 30.10.2009 r., s. 1) należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność oraz charakter przedsiębiorstwa delegującego. Wybór kryteriów powinien być dostosowany do konkretnego wypadku. Ocena ta powinna mieć charakter całościowy, a zatem stanowić ogólny wniosek wynikający z rozważenia wszystkich przyjętych kryteriów. Z uzasadnienia wyroku wynika, że kryterium obrotu nie jest warunkiem bezwzględnie przesądzającym, bo należy uwzględniać wszystkie kryteria. Porównywanie skali działalności w państwie siedziby i państwie miejsca wykonywania pracy przez pracownika delegowanego ma jedynie znaczenie pomocnicze.

Wnioski z powyższego są następujące. Z uwagi na rangę składu Sądu Najwyższego, który wydał wyrok 18 listopada 2015 r., II UK 100/14, należy aprobować przyjętą w nim wykładnię. Chodzi o to, że wartością podstawową jest

jednolitość orzecznictwa w takich samych stanach faktycznych i prawnych. Jednolitość i stabilność orzecznictwa jest w państwie prawa wartością konstytucyjną (art. 1 pkt 1 ustawy z 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym w związku z art. 2 i art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Innymi słowy wykładnia prawa nie powinna pomijać wykładni prawa przyjętej w wyroku z 18 listopada 2015 r.

Oznacza to, że brak 25% obrotu w kraju i spostrzeżenie Sądu, że pozwana różni się od zwykłego przedsiębiorcy, zatrudniającego i delegującego pracowników do pracy za granicą, nie wystarczają do utrzymania wyroku. Również ten aspekt nie został pominięty w wyroku z 18 listopada 2015 r., II UK 100/14 i nie przeważał na rzecz poglądu o braku znacznej działalności w kraju.

Z tych motywów, mając na uwadze także orzeczenia wydane w tym samym składzie (II UK 169/15, II UK 190/15, II UK 170/15), orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.).

kc